

INFORMACJA O DZIAŁANIACH HARCERSKICH

WŚRÓD POLAKÓW NA WSCHODZIE

Inicjatywa skierowania naszych zainteresowań w tym kierunku zrodziła się w połowie lat osiemdziesiątych w środowisku instruktorów Ruchu Harcerskiego. Początkowo przygotowano koncepcję programu na potrzeby nowego pola służby. Rozpoczęto pozyskiwać sojuszników i zainicjowano akcję informacyjną na terenie Litwy i Ukrainy. Równocześnie zbierano informacje o mniejszościach zamieszkujących Polskę. Przełomem była wiosna 1988 kiedy to, początkowo na Litwie, a potem w innych rejonach ZSRR, społeczność polska uzyskała możliwość samoorganizacji. Wcześniejsze kontakty zaowocowały zainteresowaniem się działaczy polskich na wileńszczyźnie sprawą odrodzenia harcerstwa. Ukazały się pierwsze wzmianki o harcerstwie w lokalnym polskojęzycznym dzienniku. W kraju natomiast harcerze organizowali zbiórki książek /m.in. Opole i Trójmiasto/ dla Polaków w ZSRR, kontaktowano się z mniejszościami - litewską, ukraińską i białoruską /wędrowki, konferencje/. W kwietniu jeden z instruktorów brał udział w I Zjeździe Związku Polaków na Litwie. Latem 1989 goszczono na obozach harcerskich w kraju pojedyncze osoby z Litwy i Białorusi /niestety nie doszedł do skutku planowany obóz szkoleniowy/. Środowisko krakowskie organizowało letni wypoczynek dla większych ilości dzieci polskich z Ukrainy. Na wileńszczyznę dotarły pierwsze wyprawy instruktorskie, podczas których zapoznano się z historią i teraźniejszością tych ziem. Propagowano też ideę harcerską na ogniskach i spotkaniach z miejscowymi Polakami. Nawiązano pierwsze kontakty ze Skautingiem Litewskim. We wrześniu grupa instruktorów ZHR przeprowadziła w Wilnie pierwszy po wojnie Kurs Pracy Harcerskiej /blisko 60 uczestników/. Po tym kursie, obok utworzonej wcześniej z dziewcząt obozujących w środowisku PCH drużyny harcerskiej, zawiązano dwie kolejne. Staraniem instruktorów z kraju uruchomiono w Wilnie biblioteczkę metodyczną, która jest systematycznie uzupełniana. Kolejne wyprawy instruktorskie prowadziły pokazowe zbiórki, gry harcerskie i indywidualne szkolenia. W listopadzie, wspólnie z załazkiem wileńskiego harcerstwa, pełniono służby honorowe na wileńskich cmentarzach. Instruktorzy z kraju pomagali zawiązać Zarząd Tymczasowy ZHP na Litwie. Ukonstytuował się on 13 grudnia 1989. Na jego czele stanął nauczyciel historii Walery Tankiewicz. Zarząd podjął działania koordynacyjne pracy drużyn wileńskich oraz starania o zarejestrowanie Związku. Tego samego dnia, na Górze Trzykrzyńskiej odbyło się, pierwsze po dłuższej przerwie, przyrzeczenie harcerskie drużynowych drużyn wileńskich. Zgodnie ze wcześniejszymi zobowiązaniami, na początku roku 1990 instruktorzy ZHR przeprowadzili kursy harcerskie w miejscowościach podwileńskich oraz Dyneburgu, Grodnie i Lidzie. Prace te kontynuowano wiosną uruchamiając system środowisk opiekuńczych /tzn. konkretne środowiska z kraju opiekują się wybranymi środowiskami w ZSRR/. Instruktorzy ZHR nawiązali kontakty z polskim harcerstwem na Łotwie tj. w Rydze oraz z Łotewskim Skautingiem. Symboliczną sprawą był I Zlot ZHPnL odbywający się w dniach 12-13 maja w Trokach. Uczestniczyło w nim blisko 200 osób z 11 wileńskich środowisk, a jego program obejmował wspólne harce, służące wzajemnemu poznaniu. Były apele, gra harcerska, msza polowa, ognisko, konferencja dla Funkcyjnych na temat przyszłości harcerstwa na Litwie. Oficjalnym gościem Zlotu był Naczelnik ZHR hm. Krzysztof Stanowski. Sprawa ostatnich dni jest organizacja Akcji Letniej. Chcemy przyjąć na obozach harcerskich w kraju ok. 400 osób z Litwy, 100 z Białorusi, 50 z Ukrainy /niezależnie od środowiska ZHP 1918, które organizuje pobyt dla większej liczby dzieci z Ukrainy/, 30 z Łotwy, 35 z Bukowiny i ok. 100 z Zaolzia. Większość opisanych inicjatyw organizowanych jest przez "Wydział Wschodni", powołany przy Głównej Kwaterze ZHR. W jego ramach współdziałają również

verte

pojedynczy instruktorzy z innych organizacji harcerskich /ZHP-1918, ZHP-1956/,
Do tej pory najaktywniej uczestniczą w pracach WW środowiska: opolskie,
trójmiejskie, pomorskie, bydgoskie, warszawskie. Zdecydowana większość działań
jest do tej pory finansowana z prywatnych funduszy harcerzy uczestniczących
w pracach oraz ich zaradności, zaś Ministerstwo Edukacji Narodowej dofinan-
sowuje pobyt na obozach. Nasze plany to uruchomienie jesienią Harcerskiej
Fundacji Pomocy Młodzieży Polskiej na Wschodzie - ONC, finansującej m.in.
część naszych poczynań. Co do programu to zaczynamy aktywizować naszą pracę
na Białorusi /ostatnio nasz instruktor był gościem Zjazdu Polaków na Biało-
rusi w Grodnie/, Łotwie i Ukrainie oraz chcemy spróbować dotrzeć do Kazach-
stanu. Osobną sprawą jest środowisko polskie w Rumunii oraz pomoc i współ-
praca z odradzającym się Harcerstwem Polskim w Czechosłowacji. Ciekawą ini-
cjatywą jest organizacja zlotu skautów odrodzonych organizacji w Europie
Środkowo - wschodniej. Mniejmy nadzieję, że to nowe pole harcerskiej służby
będzie pozyskiwało do pracy kolejne zastępy harcerek i harcerzy z kraju,
jak również sympatię skupisk Polaków rozsianych po całym świecie.

C Z U W A J !

czerwiec 1990

opracował hm. Wiesław Turzański
szef Wydziału Wschodniego

archiwum

